

پیش‌نویس اساس‌نامه پیشنهادی خانه ملی گفتگو

دیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور؛ دی‌ماه ۱۴۰۱ ه.ش

درآمد

مقام معظم رهبری: «اگر در جامعه، آزادی فکر، آزادی بیان، آزادی اندیشه، آزادی عمل وجود نداشته باشد، رشد در جامعه متوقف خواهد شد. (۷ خرداد ۱۳۹۷ ه.ش؛ بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان)» در دولت اسلامی گسترش آزاداندیشی مهم است. واقعاً انسان‌ها باید بتوانند در یک فضای آزاد فکر کنند. آزادی بیان تابعی از آزادی فکر است. وقتی آزادی فکر بود، به‌طور طبیعی آزادی بیان هم هست. عمده، آزادی فکر است که انسان‌ها بتوانند آزاد بیندیشند. در غیر فضای آزاد فکری، امکان رشد وجود ندارد. برای فکر، برای علم، برای میدان‌های عظیم پیشرفت بشری اصلاً جایی وجود نخواهد داشت. ما در مباحث کلامی و مباحث فلسفی هرچه پیشرفت داشتیم، در سایه‌ی مباحثه و جدل و بحث و وجود معارض داشتیم. ما به تجربه دریافته‌ایم که آن‌جایی که سخن حق با منطق و آرایش لازم خودش به میدان می‌آید، هیچ سخنی در مقابل آن تاب پهلو زدن و مقاومت کردن نخواهد داشت. (۸ شهریور ۱۳۸۴ ه.ش؛ بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت)

مقدمه

بر اساس آیه شریفه «فَإِشْرَ عِبَادِي الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْوَالُونَ الْأَكْبَابُ» استقرار فرهنگ گفتگو و تضارب آراء، یکی از شاخص‌های جامعه اسلامی به شمار می‌آید تا افکار و اندیشه‌های نیکو نمایان گردد. همچنین طبق بیانات مقام معظم رهبری پیشرفت کشور در گرو آزادی واقعی فکرهاست؛ بدین معنا که بتوان آزادانه فکر کرد و آزادانه و بدون ترس اندیشه‌ها را مطرح ساخت. (۱۳۸۸/۰۸/۰۶) با این وجود، توسعه فرهنگ گفتگو و آزادی اندیشه و بیان در لایه‌های مختلف جامعه، بدون فراهم ساختن زمینه‌ها و بسترهای قانونی آن از سوی مراجع قانون‌گذار و تصمیم‌ساز، بسیار مشکل و حتی ناممکن به نظر می‌رسد. از این رو، در راستای بهره‌مندی از توانمندی جامعه علمی و نخبگانی و تولید و اشتراک یافته‌های آن‌ها و همچنین به منظور بحث و تبادل نظر در خصوص مسائل مهم کشور، باید تمهید قانونی، ساختاری و اجرایی لازم برای عملیاتی شدن این امر مهم تدارک دیده شود. «خانه ملی گفتگو» در پاسخ به این دغدغه تأسیس می‌گردد.

ماده یک) جایگاه حقوقی و تعاریف

بر اساس ماده واحده مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، خانه ملی گفتگو، تأسیس می‌گردد. خانه ملی گفتگو که از این پس در این اساس‌نامه «خانه» نامیده می‌شود، تحت نظر هیئت امناء و در چارچوب این اساس‌نامه فعالیت خواهد نمود. تعاریف مفاهیم کلیدی اساس‌نامه به شرح ذیل است:

خانه ملی گفتگو: خانه ملی گفتگو عبارتست از مرکزی برای ایده‌پردازی، سیاست‌گذاری، سامان‌دهی، اجرایی‌سازی و پیجویی گفتگوهای دولت-ملت و ملت-ملت از همه طرق ممکن و مؤثر

گفتگو: منظور از گفتگو هر گونه جلب مشارکت، مباحثه و تبادل اندیشه‌ها و نگاه‌ها به شکلی روش‌مند، آزاد و مؤثر میان دو یا چند نفر است که منجر به ایجاد فهم متقابل طرفین گفتگو می‌شود؛ گفتگو می‌تواند در قالب‌های مختلف درباره موضوعات دینی، علوم انسانی-اجتماعی، مسائل فرهنگی-اجتماعی روز، ساختار حکمرانی و موضوعات متعدد دیگر باشد.

ماده دو) موضوع فعالیت

طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها و اقدامات صفی در سطوح مختلف عمومی، نخبگانی و تخصصی برای گفتگوپذیری و تحقق آرمان گفتگو به عنوان مهم‌ترین سازوکار حل مسائل اجتماعی

تبصره: کلیه فعالیت‌های محتوایی و اجرایی خانه در محل این نهاد یا در مراکز علمی، فرهنگی، هنری و رسانه‌ای از طریق کمیته‌های دستگاهی و فرادستگاهی مصوب هیئت امناء خانه که دارای مجوز لازم هستند، صورت می‌پذیرد.

ماده سه) اهداف و وظایف

۱. طراحی و پیجویی فرایندها و فعالیت‌های مختلف و ارتباط مؤثر و مداوم با دستگاه‌ها و سازمان‌های رسمی، عمومی و خصوصی مختلف جهت گفتگوپذیر کردن هر چه بیشتر نظام حکمرانی و سازوکارهای اجتماعی اعم از ساختار تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، تقویت مؤثر جامعه مدنی و حوزه عمومی و گسترش فرهنگ مدارا، هم‌وندی و هم‌گرایی در زیست اجتماعی

۲. فراهم‌آوری بستر و فرصت آزادانه و ایمن حضور، مشارکت و تأثیرگذاری طیف‌های مختلف فکری، فرهنگی و سیاسی در فرایندهای مؤثر اجتماعی با عرضه دیدگاه‌های مختلف حتی ناهم‌سو با فرهنگ و روایت رسمی

۳. فراهم‌آوری بستر و فرصت مواجهه انتقادی با رویکردها، تصمیمات و عملکردهای بخش‌های مختلف دولت، دستگاه‌های رسمی یا عمومی برای اقشار مختلف مردم، جامعه مدنی و گروه‌های اجتماعی

۴. تمرکز بر پنج کلان‌عرصه دانشگاه، مدرسه، فضاهای شهری، مسجد و رسانه به عنوان مهم‌ترین عرصه‌های شکل‌گیری گفتگوهای عمومی و تخصصی و بسترهای اصلی کنش‌های اجتماعی

۵. ایجاد سازوکارهای مناسب جهت استحضار و استفاده مؤثر بخش‌های مختلف نظام حکمرانی، جامعه مدنی و آحاد مردم از نتایج گفتگوها و ایده‌ها و انتقادات مطرح‌شده از طریق فرآوری، بهره‌برداری، اطلاع‌رسانی و انتشار خروجی‌ها

۶. تدوین و تصویب دستورالعمل‌های تأمین امنیت، آزادی و حقوق کامل طرفین گفتگو از جانب خانه ملی گفتگو و شورای عالی انقلاب فرهنگی در برابر هر نوع فشار بیرونی و پیامدهای احتمالی مخاطره‌آمیز در فرایندهای شغلی، مدنی، اجتماعی و سیاسی با هماهنگی نهادهای نظارتی

ماده چهارم (ارکان)

۱- هیئت امناء

۲- مدیر

ماده پنجم (اعضای هیئت امنای خانه)

- ۱- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی (به عنوان رئیس هیئت امناء)
- ۲- دبیر شورای فرهنگ عمومی کشور (به عنوان دبیر هیئت امناء)
- ۳- مدیر خانه
- ۴- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۵- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۶- وزیر آموزش و پرورش یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۷- رئیس سازمان صداوسیما یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۸- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۹- مدیر حوزه‌های علمیه یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۱۰- رئیس سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور یا نماینده تام‌الاختیار وی
- ۱۱- رئیس جهاد دانشگاهی
- ۱۲- دبیر ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور
- ۱۳- رئیس دانشگاه آزاد اسلامی
- ۱۴- رئیس نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها
- ۱۵- یک نفر از شخصیت‌های علمی مرتبط به پیشنهاد وزیر علوم، تحقیقات و فناوری
- ۱۶- یک نفر از شخصیت‌های فرهنگی و هنری به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۱۷- نماینده تشکل‌های دانشجویی
- ۱۸- نماینده احزاب سیاسی
- ۱۹- نماینده جامعه اصناف
- ۲۰ تا ۲۵- شش نفر از اعضای صاحب‌نظران حوزه علوم انسانی و اجتماعی و معارف دینی و مسائل فرهنگی و رسانه به پیشنهاد رئیس خانه

تبصره: اعضای مذکور در بندهای ۱۵ تا ۲۲ بعد از پیشنهاد توسط افراد مشخص شده، باید توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تأیید شود.

ماده شش) وظایف هیئت امناء

- ۱- بررسی و پیشنهاد اصلاح و تغییر اساس نامه به شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۲- تهیه و تصویب خط‌مشی‌ها، راهبردها و برنامه‌های بلندمدت خانه
- ۳- نظارت و ارزیابی بر عملکرد و فعالیت‌های خانه
- ۴- تصویب برنامه و بودجه خانه و بررسی گزارش‌های مالی و تأیید آن به صورت سالانه
- ۵- اتخاذ تدابیر و تلاش لازم جهت فراهم‌سازی زیرساخت‌ها و امکانات لازم خانه (از جمله مکان، پشتیبانی‌های مالی، قانونی، تبلیغاتی و ...)
- ۶- اتخاذ تدابیر اصلاحی لازم در روندها و فرایندها
- ۷- ارائه گزارش سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده هفت) مدیر

مدیر خانه ملی گفتگو به پیشنهاد رئیس هیئت امناء و با تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی برای مدت سه سال و با وظایف ذیل منصوب می‌شود:

۱. تهیه و تنظیم پیش‌نویس ضوابط، آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های اجرایی جهت بررسی و تصویب در هیئت امناء
۲. شناسایی اعضای حقیقی و پیشنهاد به هیئت امناء
۳. تهیه پیش‌نویس برنامه سالانه خانه و پیشنهاد به هیئت امناء جهت بررسی و تصویب
۴. اجرای برنامه مصوب خانه و ارائه گزارش پیشرفت کار
۵. اطلاع‌رسانی‌ها و امضای مکاتبات و اسناد اداری و مالی در چارچوب ضوابط، آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مصوب هیئت امناء

تبصره: حکم مدیر خانه توسط رئیس هیئت امناء صادر می‌شود.

ماده هشت) تصویب اساس نامه

این اساس نامه در جلسه ..... شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ..... مورد بازنگری و تصویب قرار گرفت.